

“เรียนรู้สมมติหลงสมมติ”

เทศน์ที่ สถานปฏิบัติธรรมป่าวิเวกสิกขาราม อ.พล จ.ขอนแก่น

พระอาจารย์วิชัย กัมมสุทโธ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๒

วันนี้เป็นวันที่ ๓๑ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๕๒ โดยสมมติเป็นวันสิ้นปี ๒๕๕๒ เมื่อมีสมมติว่าวันสิ้นปี ก็ต้องมีวันปีใหม่ พຽງนี้ก็จะสมมติว่าเป็นวันที่ ๑ มกราคม พุทธศักราช ๒๕๕๓ อันนี้โดยสมมติ แต่โดยปรมัตต์แล้วมีแค่กลางวันกับกลางคืน ตอนนี้อยู่กลางคืนกำลังตั้งอยู่ กลางวันได้ดับไปแล้ว พຽງนี้กลางวันก็จะเกิดขึ้น กลางคืนก็จะดับ แล้วกลางวันจะดับกลางคืนเกิด หมุนเวียนอยู่อย่างนี้ เขาเรียกว่า อนิจจังคือความไม่เที่ยง วันคืนนี้แสดงสัจธรรมให้เราเห็นอยู่ตลอดเวลา ว่าวันหนึ่งคืนหนึ่ง วันหนึ่งคืนหนึ่งหมุนเวียนอยู่อย่างนี้เป็นไปตามเหตุปัจจัย เราจะสมมติเรียกว่า โลกหมุนรอบดวงอาทิตย์รอบตัวเองก็แล้วแต่ อันนั้นเป็นเรื่องของเหตุปัจจัย ทำให้เกิดกลางวันกับกลางคืน หมุนเวียนอยู่นั้นคือความเป็นอนิจจัง ความทนอยู่ไม่ได้นั้นเรียกว่า ทุกขัง การเปลี่ยนแปลงไปตามเหตุปัจจัยนั้นเรียกว่าอนัตตา ไม่ใช่ของเรา ไม่ใช่เรา ไม่ใช่ตัวตนของเรา ธรรมชาติเขาเป็นเช่นนั้น เกิดขึ้นแล้วก็ดับไป ตามเหตุตามปัจจัยที่ทำให้เกิดขึ้น อันนี้เป็นกฎธรรมชาติ เหตุนั้นมนุษย์เราเมื่อเกิดขึ้นมาแล้ว ไม่ได้เกิดขึ้นมาแค่นั้น ก็ยังมาเรียนรู้สมมติ เพื่อนำมาใช้งาน จึงสมมติขึ้นว่าวันนี้เป็นวันที่ ๓๐ สมมติว่าเดือนธันวาคม สมมติปี ๒๕๕๒ อันนี้โดยสมมติ สมมตินี้ไว้ใช้งาน เพื่อกิจการงานทั้งหลาย ถ้าไม่มีสมมติก็ไม่สามารถที่จะนัดหมาย หรือที่จะนัดกำหนด การงานนั้นก็เลยไม่สัมฤทธิ์ผล เหตุนั้นถ้าเราพิจารณาให้ถ่องแท้แล้ว สมมติที่สร้างขึ้นมามีในโลกนี้ สร้างขึ้นมาเพื่อใช้ประโยชน์ เพื่อมาใช้ประโยชน์ในโลกนี้ ให้มีการทำกิจการงานกิจกรรมทั้งหลายเป็นไปด้วยความราบรื่น ด้วยความเหมาะสม ด้วยความไม่มีปัญหา แต่เมื่ออยู่กับสมมติแล้ว เราไม่เข้าใจว่าสมมตินั้นนะสร้างขึ้นเพื่อประโยชน์ เพื่อใช้งาน เรากับไปหลงในสมมตินั้น เมื่อหลงว่า ยังมีวันจันทร์วันอังคารวันพุธวันพฤหัสบดี วันศุกร์วันเสาร์วันอาทิตย์ ก็หลงว่ามีวันมีเวลามีเดือนมีปี เมื่อมีเดือนมีปีมีวันมีเวลาก็เลยมีการผูกดวงดูดวง ก็เลยคิดว่าคนเราเป็นไปตามดวง ตามวันตามเวลา ตรงนี้ก็เลยทำให้หลง แท้จริงวันคืน วันจันทร์วันอังคารวันพุธ ก็มีแค่วันหนึ่งกับคืนหนึ่ง วันหนึ่งคืนหนึ่งก็ไม่เที่ยงอีก หมุนเวียนไปแล้วผ่านไปแล้วดับไปแล้ว เมื่อไม่เที่ยงดับไปแล้ว เรา

ยังเอามาผูกพันอยู่ในจิต ว่าเราเกิดวันนั้นเดือนนั้นปีนั้น ตกฟากเท่านั้น ดวงเป็นอย่างนั้นดวงเป็นอย่างนี้ สิ่งเหล่านี้เลยบดบัง บดบังสัจธรรมความจริงเรื่องของกรรม พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสไว้ว่า เรามีกรรมเป็นกำเนิด มีกรรมเป็นผู้ติดตาม มีกรรมเป็นที่พึงอาศัย มีกรรมเป็นเผ่าพันธุ์ จะทำกรรมอันใดไว้ ดีหรือชั่วจะต้องได้รับผลแห่งกรรมนั้น การที่เราจะได้รับผลของสิ่งใด ขึ้นกับกรรมที่เรากระทำ กรรมนั้นมีอยู่ คำว่ากรรมคือการกระทำ การกระทำนั้นกระทำด้วย ๓ คือ กายกรรมกระทำด้วยกาย วาจากรรมกระทำด้วยคำพูด มโนกรรมกระทำด้วยความรู้สึกนึกคิด คำว่ากรรมเป็นคำกลางๆ เมื่อทำไปทางดีเรียกว่ากรรมดี ทำดีเขาเรียกกุศลกรรม คำว่ากุศลกรรมคือความฉลาดนั่นเอง ฉลาดในการทำกรรมที่เกิดประโยชน์ อกุศลกรรมคือความไม่ฉลาดนั่นเอง ไม่ฉลาดในการทำกรรมที่เป็นประโยชน์ จึงไปทำกรรมที่เป็นโทษเลยเรียกว่าบาป อกุศลนั่นเอง กายกรรมวาจากรรมมาจากมโนกรรมคือความคิด มโนกรรมความคิดนี้มาจากความเห็น ความเห็นมาจากการเรียนรู้ตั้งแต่เกิดจนถึงปัจจุบัน ถ้าย้อนออกไปอีกก็ตั้งแต่อดีตไม่รู้ก็ภพที่ชาติ ก่อเกิดเป็นอุปนิสัย เป็นนิสัยใจคอที่จะกระทำแบบอย่างนั้น เมื่อก่อเกิดเป็นเช่นนั้นแล้ว ก็ยังยึดมั่นถือมั่นว่านี่คือลักษณะคือตัวตนของเรา แท้จริงการกระทำทุกอย่างเหมือนกลางวันกลางคืน ทำแล้วดับไป เกิดขึ้นแล้วดับไป เหตุนั้นพระผู้มีพระภาคเจ้าจึงตรัสไว้ว่า รูปังอนิจจัง รูปไม่เที่ยง รูปังอนัตตา รูปไม่ใช่ของเรา ไม่ใช่เรา ไม่ใช่ตัวตนของเรา เวทนาความรู้สึกละสุขทุกข์ต่างๆไม่เที่ยง ไม่ใช่ของเรา ไม่ใช่เรา ไม่ใช่ตัวตนของเรา เป็นไปตามเหตุ เป็นไปตามปัจจัยของรูป เมื่อเจ็บป่วยก็เป็นทุกขเวทนา เมื่อธาตุสมคลุสขสหายก็เป็นสุขเวทนา เหตุนั้นเวทนามีเหตุมีปัจจัย รูปก็มีเหตุมีปัจจัย มีพ่อแม่เป็นแดนเกิด มีวิญญูณปฏิสนธิด้วยอำนาจของกรรมและอวิชชา จึงเกิดขึ้น มีอาหารคาวหวานหล่อเลี้ยงจึงโตขึ้น เหตุนั้นสิ่งใดมีเหตุมีปัจจัยให้เกิด สิ่งเหล่านั้นไม่ใช่ของเรา ไม่ใช่เรา ไม่ใช่ตัวตนของเรา เป็นอนัตตานั่นเอง สัจญญาคความจำความหมาย จำได้หมายรู้ก็เป็นนามธรรมอันหนึ่ง ที่เกิดตามมาก็มีความรู้เกิดขึ้นจึงมีความหมาย ความจำ เมื่อจำกับหมายเกิดขึ้น ก็สำคัญว่าความจำความหมายนั้นเป็นของเรา เป็นเรา เป็นตัวตนของเรา มันก็มีเหตุมีปัจจัย ถ้าไม่รู้มันก็จำไม่ได้ ถ้าไม่รู้สิ่งใดก็จำสิ่งนั้นไม่ได้ เพราะมันไม่เคยรู้ สังขารความคิดนึกปรุงแต่งก็เกิดจากการรู้การเรารู้รู้นั่นเอง เมื่อรู้ก็เรียนรู้ศึกษามาเป็นทิวฏฐิเป็นความเห็นเกิดขึ้น ก็คิดไปตามความรู้ความเห็น สิ่งเหล่านี้ก็เป็นเหตุเป็นปัจจัยตามกันมา ก็ไม่ใช่ของเรา ไม่ใช่เรา ไม่ใช่ตัวตนของเรา ความคิดคิด

ไปแล้วก็ดับไป คิดไปแล้วก็ดับไป คิดไปแล้วก็ดับไป คิดดีก็ดับ คิดไม่ดีก็ดับ แล้วความคิดดีความคิดไม่ดีจะเป็นของเราได้อย่างไร เขาเรียกสังขารอนิจจา สังขารอนัตตา เหตุนี้ใครยังยึดมั่นถือมั่นในความรู้ความเห็นของตัวเองมาก คนนั้นก็หลงความคิดมาก ก็เห็นว่าความคิดนั้นจะเป็นอัตตา จึงเรียกว่าสังขารูปาทานักขันโธ สังขารเป็นอุปาทานขันธนั้นเอง ความรู้ก็เช่นกัน เมื่อมีตามีหูมีจมูกมีลิ้นมีกายมีใจ มีการสัมผัสรูปทางตา เสียงทางหู กลิ่นทางจมูก รสทางลิ้น เย็นร้อนอ่อนแข็ง โขภฏฐัพพะสัมผัสทางกาย แม้แต่ธรรมารมณ์ความคิดนึกความจำเวทนาสัมผัสทางใจ ก็ย่อมมีความรู้ทางตา ทางหู ทางจมูก ทางลิ้น ทางกาย ทางใจเกิดขึ้น ความรู้เหล่านี้ก็มีเหตุ มีอายตนะภายนอกคือรูปรสกลิ่นเสียงสัมผัสธรรมารมณ์ มีอายตนะภายในคือตาหูจมูกลิ้นกายใจ เมื่อสัมผัสกันเกิดขึ้นก็มีวิญญูณความรู้เกิดขึ้น สิ่งใดมีเหตุมีปัจจัยเกิดขึ้น สิ่งนั้นก็ไม่ใช่ของเราอีก เมื่อไม่ใช่ของเรา แล้วเราสมควรหรือจะไปกล่าวต่อว่าความรู้เหล่านี้เป็นของเรา เป็นเรา เป็นตัวตนของเรา นี่ให้พิจารณาให้ถ่องแท้ ให้ชัดเจน ให้เห็นประจักษ์แก่ใจ เหตุนี้สมมติสร้างขึ้นมาจากใช้งาน ถ้าไม่รู้จักใช้งานไปหลงเพราะอะไร เพราะคนส่วนใหญ่ปรารถนาความสุขไม่อยากจะความทุกข์ ปรารถนาสิ่งที่ดี ปรารถนาอยากร่ำอยากรวย ปรารถนาไม่อยากจะตาย ก็เลยแสวงหาทางที่จะไม่เกิดสิ่งเหล่านี้ แสวงหาก็เรียนรู้สมมติ เรียนรู้สมมติก็เลยมีการหลงไปในสมมตินั้น สำคัญว่าวันจันทร์วันอังคาร วันพุธวันพฤหัสบดีวันศุกร์วันเสาร์มีอยู่จริง ก็เลยมีหมอดูผูกดวง พอมิหมอดูผูกดวงขึ้นมา ก็เลยเชื่อไปอย่างนั้น ไปตามทายทัก ก็เลยไม่เชื่อกฎแห่งกรรมนั่นเอง ไม่เชื่อว่าเราทำได้ดีชั่วได้ชั่ว จึงหลงเข้าไปสู่สิ่งเหล่านี้ เหตุนี้สมมติทั้งหลายเพื่อใช้งาน ให้เข้าใจให้ถูกต้อง สมมติให้ใช้งานไม่ใช่ทำให้เกิดโทษ เหมือนปีส่งท้ายปีเก่าต้อนรับปีใหม่ เมื่อมีการสิ้นปีเกิดขึ้น มีปีใหม่เกิดขึ้น ก็เลยเป็นปีเป็นวันสำคัญวันหยุด ก็เลยมีการละเล่นการเที่ยวการอะไรต่างๆสารพัด ผลตามมาก็เลยเกิดความทุกข์ กินเหล้าเมายาเพราะอะไร เพราะไปหลงวันหนึ่งคืนหนึ่ง หลงว่าวันส่งท้ายปีเก่า หลงว่าวันต้อนรับปีใหม่ จริงๆวันส่งท้ายปีเก่า วันต้อนรับปีใหม่ ก็แค่กลางวันกับกลางคืนตลอด เมื่อมีแค่นี้แล้วจะไปหลงอะไร ก็เลยเป็นปกติ เหตุนี้พระเราก็เลยเป็นปกติ จะวันไหนก็ตามก็ทำเป็นปกติ ไปบิณฑบาตเป็นวัตร มากี่จันเป็นปกติ ทำมันปกติ วันไหนก็แค่วันหนึ่งกับคืนหนึ่งเท่านั้น ทำเป็นปกติ ส่วนสมมติก็ไว้แค่นัดหมาย มานิมันต์วันไหน ก็รู้ไว้ อ้อ วันนี้วันจันทร์วันที่เท่าไร ให้รู้ไว้เพื่อนัดหมายแค่นั้น ไม่ได้ไปสำคัญมั่นหมายกับ

สิ่งเหล่านี้ ก็เลยสมมติมันไว้ใช้งาน สมมติเลยไว้ใช้งาน เหตุการณ์ทั้งหลาย ที่นี้กรรมมันเกิดจากอะไร เจตนาหัง ภิกขเว กัมมัง วทามิ ภิกขุทั้งหลายตัวเจตนาเป็นตัวกรรม เพราะกายกรรมวจีกรรมนั้นมาจากมโนกรรมคือความคิด การจะทำกรรมไปทางกุศลหรือไม่ก็อกุศลต้องอาศัยตัวเจตนาตัวเอง เหตุนี้เราต้องรักษาตัวเจตนาให้เป็นกุศลนะ ละเจตนาที่เป็นอกุศลออกไป กายวาจาก็จะเป็นกุศล การคิดครั้งหนึ่งมันมีองค์ประกอบหลายอย่าง เกิดจากการเรียนรู้ เกิดจากนิสัยใจคอ เกิดจากอะไรอยู่ในนั้นนะ ต้องวิจัยให้ชัดเจน ให้เห็นแจ้งในความคิดนั้น พฤติกรรมของคน คำพูดหรือการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งเกิดขึ้น อันนั้นคือผลนะ แต่ผลนั้นนะมีเหตุคือความคิดความเห็นนะ ความคิดความเห็นนั้นเป็นผลสรุปของเหตุปัจจัยในจิตนั่นเอง ซึ่งอาจจะมีอุปาทาน มีความยึดมั่นถือมั่นในสิ่งใดสิ่งหนึ่งไว้ ในการเรียนรู้ที่ผิดๆเห็นผิดๆออกมา จึงประมวลเป็นความเห็นออกมาในเรื่องนั้น เหตุนี้ท่านจึงบอกว่า ปัญญารู้แจ้งแทงตลอด เห็นแจ้งแทงตลอด เห็นรอบ รอบทุกอย่าง คือรอบทุกเหตุปัจจัย เมื่อรอบทุกเหตุปัจจัยความเห็นที่ออกมาตรงนั้นเลยเป็นสัมมาทิฏฐิ เห็นบางเรื่องก็ผิดบางเรื่อง ถ้าเห็นยังไม่รอบ เหมือนของจีนหนึ่งมันมีหลายด้าน การเห็นรอบต้องเห็นทุกด้าน เมื่อเห็นทุกด้านแล้วจึงประมวลออกมาเป็นความเห็นในของจีนนั้น จึงเป็นสัมมาทิฏฐิเกิด ไปเห็นด้านเดียวก็ยึดด้านนั้น ก็เลยไปทะเลาะอีกด้านหนึ่ง เหตุนี้พระผู้มีพระภาคเจ้าจึงตรัสไว้อย่าพึ่งเชื่อแม้เข้าได้กับความเห็นของเรา ความเห็นก็เป็นการเรียนรู้ในด้านใดด้านหนึ่งเท่านั้น เพราะฉะนั้นถ้าเรายึดความเห็นอันนี้ไว้ ด้านนี้ไว้ ก็จะทะเลาะกับความเห็นด้านอื่น ก็จะขัดแย้งกับความเห็นด้านอื่น เราต้องปล่อยวางความรู้ความเห็น เพราะความเห็นทั้งหลายมันก็เรื่องของโลกเรื่องของสมมติ ต้องปล่อยวางความเห็นนั้น ก็ปล่อยวางสมมติภายนอกนั่นเอง แล้วก็ปล่อยความเห็นตัวรู้สึกตัวคิดนึกขึ้นมาอีก เมื่อปล่อยวางตัวนี้ออกไป ไม่ใช่ของเรา ไม่ใช่เรา ไม่ใช่ตัวตนของเรา มันจึงไม่มีสิ่งใดจะไปสำคัญมันหมาย เมื่อไม่สำคัญมันหมายในสิ่งใด การแสดงออกก็จะเป็นผลรวมของอีกอย่างหนึ่ง กายกรรมวจีกรรมก็จะเป็นผลรวมของความที่มีสติปัญญารอบคอบนั่นเอง เหตุนี้เราต้องวิเคราะห์วิจัย ต้องเจริญสติให้มาก สติคือความระลึก ระลึกรู้ที่กาย ระลึกรู้ที่วาจา การระลึกรู้ที่กายวาจาก็เท่ากับระลึกรู้ที่ใจนั่นเอง เพราะเมื่อสติละเอียดสัมปชัญญะคือความรู้ตัวละเอียดขึ้นมาเมื่อไหร่ เมื่อระลึกรู้ที่กายก็จะรู้ว่า ความคิดความเห็นเจตนาจะทำอะไร กายจึงขยับเขยื้อนอย่างนี้ จะพูดพูดสิ่งนี้ออกไป มันมี

เจตนาความคิดความเห็นอย่างไรจึงพูดอย่างนี้ออกไป เมื่อเห็นดังนี้ เมื่อระลึกที่กายมีความรู้ตัวที่กาย ระลึกที่วาจาที่มีความรู้ตัวที่วาจา มันก็เข้าไปสู่ใจนั่นเอง ว่าคิดนึกอย่างนี้เป็นไปเพื่ออะไร จึงจะรู้ว่าสิ่งเหล่านี้ ความคิดความเห็นเหล่านี้ เป็นไปทางสัมมาทิฐิหรือมิจฉาทิฐิ เมื่อเป็นไปทางสัมมาทิฐิก็ให้เจริญ เป็นไปทางมิจฉาทิฐิก็ให้ละ นี้บางคนไม่สามารถจะรู้ได้เพราะสติปัญญายังหยาบ เหมือนเด็ก เด็กเมื่อยังอ่อนอยู่ก็ต้องอาศัยพ่อแม่เลี้ยงดู ป้อนข้าวสอนพูดสอนทำสอนทุกอย่าง สติปัญญาเช่นกัน ถ้าสติปัญญาเรายังอ่อนอยู่ เราก็ต้องอาศัยผู้อื่นที่จะเรียนรู้ที่จะสอน เหตุนี้เราต้องรู้ตน รู้จักตนว่าสติปัญญาเราอยู่ตรงไหน เป็นผู้ใหญ่หรือเป็นเด็ก ที่นี้ถ้าเป็นเด็กก็จะไม่รู้ว่าไอ้ความเห็นนี้มันเป็นสัมมาทิฐิหรือมิจฉาทิฐิ ก็ดูที่กลางอก คุณผลมัน สิ่งที่คุณคิดสิ่งที่คุณทำที่กระทำ มันทุกข์หรือไม่ทุกข์ ถ้ามันทุกข์มันเป็นไปเพื่อความเป็นตัวตน อันนั้นละก็ผิด แสดงเรายังไม่มีความรอบคอบ สติปัญญาเรายังเด็ก ก็ต้องเตือนตน พระพุทธเจ้าจึงตรัสไว้ “อัตตนะ จิตตัตตัง ตนเตอนตนนัง” เมื่อเราเตือนตนมุ่งไปสู่ความขัดเกลากิเลสโลกโอรสหลง นั้นเท่ากับเราตั้งมั่นตั้งฐานไว้มั่นคง เพื่อจะละวางกิเลส ตัวสติตัวสมาธิตัวปัญญาก็จะหมุนเข้ามาสู่ความเพียร ท่านจึงตรัสไว้ว่า อุชุกิตตัง ตั้งจิตไว้ตรง อุชุกิตตังไซ้ใหม่ ตั้งจิตไว้ตรง สติปัญญาที่กอบด้วยสติปัญญา สักเลโขนะเป็นเครื่องขัดเกลา วิริยัม วิริยะเป็นความเพียรเครื่องขัดเกลากิเลสในใจเรา ถ้าเราไม่ตั้งจิตเราให้ตรง ไม่วิเคราะห์หวัจจัย ไม่ใช่สติปัญญาที่ปัจจุบันสังเกตสังกา เราก็ต้องเขว เหมือนเรืออยู่กลางมหาสมุทร เมื่อไม่มีเข็มทิศไม่มีหางเสือ พายุลมจะพัดมาทางไหนก็ปล่อยล้าไปทางนั้น เลยไม่มีจุดหมายปลายทาง แล้วก็เลยไม่รู้ว่าจะถึงฝั่งเมื่อไหร่ ก็เลยมีแต่ความหวังลมๆแล้งๆ ว่าเรากำลังเดินเรืออยู่คงจะถึงฝั่งสักวันหนึ่ง การกระทำเช่นนั้นเป็นการกระทำขาดสติขาดปัญญา เหตุนี้ในสมัยพุทธกาล มีภิกษุบวช เป็นชวานา ท่านเอาไถไปไว้ข้างวัด เวลาท่านฟุ้งชานท่านก็ไปหาไถ เสร็จแล้วท่านก็กลับ เวลาฟุ้งชานท่านก็ไปหาไถเสร็จแล้วก็กลับ วันหนึ่งพระก็สังเกตจับพิรุชตลอด แล้วก็ถามว่าวันนี้ไม่ไปหาไถแล้ว ไม่ไปหาแล้ว ไถไม่จำเป็น ก็จึงไปฟ้องพระผู้มีพระภาคเจ้า ว่าท่านอวดอุตตริมนุสสธรรม เมื่อไปหาพระผู้มีพระภาคเจ้า พระผู้มีพระภาคเจ้าก็ได้ถามว่า เขาว่าเช่นนั้นจริงไหม จริงพระเจ้าข้า ทำไมเธอทำเช่นนั้น ก็เพราะผมฟุ้งชานรำคาญกิเลสมันมาก ผมเลยเอาไถเป็นครุ ผมก็เอาไถมาไว้ เวลาผมฟุ้งไปผมก็ไปหาไถแล้วผมก็ถามมันนะเอ็งยังจะเอาหรือ เอาหลังสู้ฟ้าหน้าสู้ดิน เหนื่อยยากลำบากแล้วได้

อะไร ก็ได้สติกลับมา วันไหนฟังก็ไปอีก ได้สติจนท่านรู้จักตัวฟัง จนท่านละกิเลสโลก โกรธหลงหมด ท่านก็เลยไม่ต้องอาศัยไถเป็นครู พระผู้มีพระภาคเจ้าจึงสรรเสริญ ดี ละๆภิกษุ เธอทำแล้วชอบ ท่านจึงอุทานพุทธภาษิต “อัตตะนา โจทะยัตตานิ ตนเตอน ตน” ผู้ที่จะสำเร็จได้ต้องเตือนตนเองนั่นเอง ตนเตอนตนนั้นละคือสติ คือสัมปชัญญะ คือปัญญา จะอาศัยผู้อื่นเตือนเดี๋ยวขัดเคือง ขัดเคืองหาว่าเขาว่ากู พอพูดว่าเขาว่ากูก็เลย ผิด เพราะกูก็ไม่มี เขาก็ไม่มี มีแต่ก้อนธาตุ แค่คิดว่าเขาว่ากู กิดคำเดียวนี้ผิดไปตลอด แล้ว คนนี้ก็เลยเปิดประตูรอกไว้เพื่อรับกู ก็มันผิดตั้งแต่ต้นก็ต้องไปนรก เหตุนี้มัน อวิชาไม่ใช่โง่โง่ฉลาด ต้องเตือนตนนะ แล้วก็ต้องมีหลักว่าเราประพฤติปฏิบัติเพื่อ อะไร เราประพฤติปฏิบัติเพื่ออะไร เพื่อความพ้นทุกข์ไม่ใช่หรือ ถ้าเพื่อความพ้นทุกข์ อะไรเป็นเหตุให้เกิดทุกข์ ก็โลกโกรธหลงนั่นเอง เพราะนั้นก็ละเหตุไปทุกข์ชะ ไอ้หลง เป็นอย่างไรพูดง่ายนะหลงหลงนี้เป็นอย่างไร บางคนยังไม่รู้เลยหลงนี้เป็นอย่างไร บวช มานานๆไม่ใช่ว่าบวชแล้วจะรู้นะ บวชนานๆก็ไม่รู้นะว่าหลงเป็นอย่างไร ก็ต้องวิจัยมัน ยิ่งคนเก่งมากๆ เก่งทางโลกเท่าไร ตัวหลงมากที่สุดเลยอันดับหนึ่ง ไม่รู้จักตัวหลง หลอก เพราะอะไร เพราะทกฐิมันบัง ว่ากูเก่ง พอกูเก่งก็ผิดแล้ว เพราะกูมันไม่มีมันมี แต่ก้อนธาตุ มานะมันก็เลยเกิด นี่มันก็เลยเกิดไม่รู้ตัว เพราะอะไร เพราะมันมีกูเก่งอยู่ ตลอดจริงๆกูเก่งมันไม่มี มันมีแต่ก้อนธาตุ เพราะอะไรจึงไม่เห็น เพราะเขาไม่เคย พิจารณากาย ว่ากายนี้ประกอบด้วยธาตุ ๔ ดินน้ำไฟลม เกิดขึ้นแล้วก็ดับไป อาศัย อาหารคาวหวาน เพราะอะไร เพราะเขาไม่เคยพิจารณาอาหารปฏิภูลัญญา ไม่เคย พิจารณาธาตุกรรมฐาน เมื่อไม่พิจารณาจึงไม่เห็นนะ ไม่เห็นก็เลยสำคัญว่ากูอยู่ตลอด จริงๆมันไม่มี เป็นธาตุทั้ง ๔ ประชุมเข้า กายนี้อาศัยอาหารคาวหวาน ยิ่งวิทยาศาสตร์ ปัจจุบันนี้ยังเห็นชัด เลี้ยงเด็กในหลอดแก้วยังได้เลย แล้วจะกูตรงไหน นี่ตอนนี้ เมื่อ กายรู้แล้วว่าไม่ใช่ของเรา เวทนาที่เกิดเนื่องจากกายก็ไม่ใช่อีก สัญญาสังขารวิญญาณที่ เกิดเนื่องกันมาก็ไม่ใช่อีก ไม่ใช่แล้วจะไปสำคัญไปกล่าวดูเขาทำไม นี่ละคือ หิริโอตตปปะ นี่ให้พิจารณาให้ถ่องแท้ เพราะอะไร เพราะไม่มีตนเตอนตน ไม่มี มีแต่ ฉลาดออกข้างนอก ฉลาดข้างนอกไม่มีที่สิ้นสุด ทางโลกไม่มีที่สิ้นสุด ทางธรรมจบใน ตัวเรา จบกายใจจันท์ ๕ รู้แจ้งเห็นจริงทะลุหมดไม่หลงสักอย่าง ก็จบ ไม่ต้องไปต่อไม่ ต้องไปเกิด แต่ทางโลกฉลาดอย่างไรเดี๋ยวก็ตายก็ต้องไปเกิดอีก เกิดก็มาเก่งคนอื่นก็เก่ง กว่าอีก หมุนเวียนอยู่อย่างนี้ละ ไม่ได้เป็นอมตะ เพราะมันขึ้นกับเหตุปัจจัย นิพพาน

เท่านั้นละจึงเป็นอมตะ ไม่มีเหตุไม่มีปัจจัย เป็นอสังขตธรรม ธรรมที่ไม่มีปัจจัยปรุงแต่ง เหตุนั้นคนเตือนคนนะเป็นสิ่งที่สำคัญ คนเตือนคน คนวินิจฉัยคน คนพิจารณาคน จึงจะเห็น ถ้าไม่มีคนเตือนคน คนวินิจฉัยคน คนพิจารณาคนก็ไม่เห็น เมื่อไม่เห็น ก็มีแต่กล่าวกันว่าเขาให้ร้าย เขาให้ร้าย เขาไม่หวังดี เหตุนั้นการปฏิบัติธรรมต้องอุทิศตั้ง ต้องซื่อตรง อุซุแปลว่าตรง จิตต้องตรง ตรงต่อสัจจธรรมความจริง เหตุนั้นเราเมื่อพูดออกไปด้วยสัจจธรรมความจริง สุตททวาตจิงหวันไหวไปหมด สะเทือนหมด เพราะสัจจธรรมตัวนั้นละเขาเรียกว่าซัมมานุภาวณะ ไม่ใช่เรา อานุภาพแห่งพระธรรม พระผู้มีพระภาคเจ้ายังเคารพพระธรรมนั่นเอง เหตุนั้นเมื่อได้ยินได้ฟัง ขอให้พิจารณาให้มึสติอยู่ที่กายที่ใจคน วิจัยแล้ววิจัยเล่าคุณแล้วคุณเล่า แล้วต้องตั้งจิตให้ตรง ตรงต่อสัจจธรรม ให้ยอมรับสัจจธรรมคือความจริง อย่าเบี่ยง ถ้าเบี่ยงเมื่อไหร่ ย่อมไม่เห็นสัจจธรรมความจริง เหมือนโรค เมื่อเลี้ยงโรคเอาไว้มานานๆ ความทุกข์ย่อมนาน เหตุนั้นโรคนี้น่าก็ให้ยาเต็มทีเลย ให้มันดับ ทุกข์มากหน่อยแต่ดับเร็ว กับทุกข์น้อยๆแต่ว่ายาวๆ สุดท้ายก็ตายเพราะโรค ประโยชน์จึงไม่เกิด เหตุนั้นให้พิจารณาให้ถ่องแท้ มนุษย์เราทุกคนนะ เกิดมาแล้วนี่ย่อมต้องแก่ต้องเจ็บต้องตาย ใครหนีพ้นเอา ตัวเขานี้ก็เป็นธาตุทั้ง ๔ ดินน้ำไฟลม ตัวเราก็เป็นธาตุทั้ง ๔ ดินน้ำไฟลม ไม่ต่างกัน ดินไม่มีรังเกียจใครนะ โยมเคยเห็นไหมดินมันรังเกียจใครไหม โยมอุจจาระปัสสาวะใส่ดินมันไป โกรธไหม โกรธไหม มันรักยินดียินร้ายใครไหม น้ำเหมือนกัน มันพัดทั้งของดีไม่ดี จะทิ้งใส่น้ำหอมใส่อะไร น้ำมันเคยโกรธเคयरังเกียจใครไหม ไฟเหมือนกัน มันเผาทั้งของดีไม่ดี มันเคयरังเกียจไหมว่า อันนี้ของดีฉันค่อยเผาอันนี้ของไม่ดีฉันไม่เผา ลมมันก็พัดทั้งของดีไม่ดี มันรังเกียจใครไหม เมื่อมันไม่รังเกียจใครแล้ว กายของเราโดยสมมตินี้ มันก็เป็นธาตุทั้ง ๔ คือธาตุดิน ธาตุน้ำ ธาตุลม ธาตุไฟ แล้วจะไปรังเกียจใคร ถ้าเห็นแจ้งตรงนี้เขากับเราก็เป็นธาตุเหมือนกัน เมื่อเป็นธาตุเหมือนกัน สมควรหรือที่จะไปรังเกียจกัน สมควรหรือที่จะไปทะเลาะเบาะแว้งกัน เหตุนั้นถ้าเราเข้าใจอย่างนี้ อะไรที่ผิดพลาดไปในอดีตก็ให้อภัยซึ่งกันและกัน เพราะมันดับไปหมดแล้ว เดียวก็ตายจากกัน เมื่อตายจากกันแล้วมันได้อะไร เมื่อไม่ได้อะไรแล้วจะไปทำทำไม อายุมากเข้ามากเข้าก็ ต้องพิจารณาให้มาก อย่างมากแต่อายุ ต้องมากด้วยคุณธรรม พระผู้มีพระภาคเจ้าจึงตรัสไว้ ร้อยปีไม่รู้อริสวะผู้เด็กเกิดหนึ่งวันรู้อริสวะไม่ได้ ถือว่าเป็นผู้ใหญ่ เหตุนั้นให้พิจารณาให้คืนระณาดิโยมทั้งหลาย ให้พิจารณาให้ถ่องแท้ เขากับเราก็เป็นธาตุดินน้ำไฟ

ลมเหมือนกัน เขาก็ต้องตายเราก็ต้องตาย เขาแก่เราก็แก่ เขาเดินของแย่งเราก็เดินของแย่งเหมือนกัน แล้วเราเห็นสมควรหรือที่จะไปขัดเคืองซึ่งกันและกัน ที่จะไปรังเกียจจริงงอนกัน พิจารณาให้ถ่องแท้ ดินก็ไม่ได้รังเกียจใคร น้ำก็ไม่ได้รังเกียจใคร ไฟก็ไม่ได้รังเกียจใคร ลมก็ไม่ได้รังเกียจใคร ตัวเราก็ธาตุดินน้ำไฟลม เขาก็ธาตุดินน้ำไฟลมเหมือนเรา แล้วจะรังเกียจกันหรือ ทำไมเราจึงถึงต้องหลงขนาดนั้น เพราะอะไร เพราะขาดสติ ขาดปัญญาในการวิจยรูป ไม่ได้วิจยกายนี้ เหตุนี้วันนี้ก็ขอพูดเป็นข้อคิด ข้อเตือนสติ ขอให้ไปพินิจพิจารณา ไม่มีใครสอนเราได้หรือถ้าเราไม่ยอมสอนตัวเอง ไม่มีใครเตือนเราได้หรือถ้าเราไม่ยอมเตือนตัวเอง ไม่มีใครจะแก้ไขเราได้ถ้าเราไม่ยอมแก้ไขตัวเอง นั่นคือกรรมนั่นเอง กรรมจึงยุติธรรม จะทำกรรมอันใดไว้ย่อมได้รับผลแห่งกรรมนั้น ทำดีได้ดีทำชั่วได้ชั่ว ทำไม่ดีก็ทุกข์ใจแล้ว ไม่ต้องไปดูหรือผลภายนอกเป็นอย่างไร คิดไม่ดีใจตัวเองทุกข์แล้วไหม นั่นละกรรมให้ผลแล้ว คิดดีใจมันทุกข์ไหม นั่นละกรรมให้ผลแล้ว เอาแค่นี้ ไม่ต้องไปรู้หรือกว่านรทสวรรณค์ข้างหน้ามีไหม จริงๆนี่มีอยู่แล้วละ นี่อันนี้พูดให้ชัดแจ้งนะเอาไปพิจารณาดู ก็ขอยุติแต่เพียงเท่านี้ ะธนา วาริ วะหาฯ.

๑๑ โมงครึ่ง ๕ ทุ่มครึ่ง ใครจะมาประชุมก็มา แล้วใกล้ๆแล้วเราจะนั่งสมาธิกัน ต่อถึงเที่ยงคืนไป เสียงมันคุมตามให้คุมตามไป เราก็เอาสงบเป็นหลัก อันนี้เป็นข้อเตือนสติว่ากระแสนธรรมทวนกระแสโลก เข้าใจไหมล่ะ ใครจะมาก็มา ใครจะพักผ่อนก็พักผ่อน พูดโดยสมมติเอาฤกษ์ สงบส่งท้ายปีโดยสมมติ แล้วก็สงบต้นปี แล้วก็เลยสงบต่อไป เป็นคติเตือนสติเรา เพื่อความสงบนั่นละ นัตถิ สันติปรัง สุขัง สุขอื่นยิ่งกว่าความสงบไม่มี ใครปรารถนาความสงบความสุขก็ต้องทำความสงบ ก็แค่นั้นนะ วันนี้โดยสมมติ เขาสมมติเราก็สมมติเหมือนกัน แต่สมมติให้รู้จัก เราไม่ติดตามกับเขา เอาเท่านั้นนะนะพูดให้เข้าใจ.